

Ad Philemonem

2. Tim. 1. c. **Et** humanitas apparuit saluatoris nostri dei non ex opibus iusticie q̄ fecim⁹ nos: s̄ fm misericordiā suā saluos nos fecit p̄ lauacru⁹ regenerationis ⁊ renouatiōis spiritus sancti quem fudit in nos abunde per iesum chri-
 C **Et** stum saluatores nostrū: vt iustificati gratia ipsi heredes sim⁹ fm spem vite eterne. **Fi-**
 1. Tim. 1. s. **delis** sermo est. **Et** de his volo te cōfirmare vt curēt bonis opibus p̄esse qui credūt deo
 B **Hec** sūt bona ⁊ vtilia hoībus. **Stultas** autem q̄stiones ⁊ genealogias ⁊ p̄tentiones ⁊ pugnas legis deuita. **Sūt** em̄ inutiles ⁊ vane. **Hereticū** hominē post vnā ⁊ sc̄dam cor⁹ reptionē deuita: sciens quia subuersus est q̄ eiusmodi est: ⁊ delinquit cū sit proprio iudicio cōdemnatus. **Cum** misero ad te artemā aut tychicū: festina ad me venire nicopolim. **Ibi** em̄ statui hyemare. **Tenā** legis peritum ⁊ apollo sollicite p̄mitte: vt nihil illis desit. **Discāt** autē ⁊ vestri bonis operib⁹ p̄esse ad vltus necessarios vt nō sint infructuosi. **Salutāt** te q̄ mecū sunt oēs. **Saluta** eos q̄ nos amāt in fide. **Gr̄a** dei cū oib⁹ vobis. **Amen.**

Explicit epla Pauli ad Titum. Incipit argumentum in eplam ad Philemonē.

Philemoni familiares lras fac pone simo suo ei: scribēs ei ab vrbe Roma d̄ carcere p̄ sup̄ascptū onefimū.

Explicit argumentum. Incipit epistola Pauli ad Philemonem. Capm I

Paulus vinctus christi iesu ⁊ timothe⁹ frater philemoni dilecto adiutori nostro: ⁊ app̄te sorori charissime ⁊ archippo cōmilitoni nostro: ⁊ ecclesie q̄ in domo tua ē: gratia vobis ⁊ pax a deo patre nostro ⁊ dño iesu christo. **Gr̄as** ago deo meo: semp̄ memoriā tui faciēs in orationib⁹ meis audiēs charitatē tuā ⁊ fidem quā habes in domo iesu ⁊ i omnes sanctos: vt cōmunicatio fidei tue euidēs fiat in agnitōe ois opis boni in christo iesu. **Gaudiū** em̄ magnū habui ⁊ cōsolationē in charitate tua: quia viscera sanctorū requieuerūt p̄ te frater. **Propter** qd̄ multā fiduciā habēs in xpo iesu imperādī tibi qd̄ ad rem p̄tinet: p̄pter charitatez magis obsecro cū sis talis vt paulus sener: nūc autē et vinctus iesu xpi: obsecro te p̄ meo filio quē genui in vinculis onefimo q̄ tibi aliquando inutilis fuit: nūc autem et mihi ⁊ tibi vtilis:

Apius scribit philemonē formans ad eum petitio nem d̄ recipi Edō onefimo ⁊ ad iungit salutationez

B

quē remisi tibi. **Tu** autē illū vt mea viscera suscipe. **Quem** ego voluerā mecū detinere: vt p̄ te mihi ministraret in vinculis euangelij. **Sine** cōsilio autē tuo nihil volui facere: vt i ne velut ex necessitate bonū tuuz esset: s̄ voluntariū. **Forſitan** em̄ ideo diceſſit ad horam a te: vt in eternū illū recipies: iā non vt feruū: sed p̄ suo charissimū fratrem: maxime mihi. **Quāto** autē magis tibi: ⁊ in carne et i dño. **Si** ergo habes me sociū: suscipe illū sicut me. **Si** autem aliquid nocuit tibi aut debet: h̄ mihi imputa. **Ego** paulus scripsi mea manu: ego reddā vt nō dicā tibi q̄ ⁊ teipm̄ mihi debes. **Ita** frater ego te fruar in domo no: refice viscera mea in xpo. **Cōfides** i obediētia tua scripsi tibi: sciens quoniā ⁊ sup̄ id qd̄ dico facies. **Simul** ⁊ para mihi hospitium: nā spero per orationes vestras donari me vob. **Salutat** te ephras concaptiuus meus in christo iesu: marc⁹. aristarchus. demas ⁊ lucas adiutores mei. **Gratia** domini nostri iesu christi cū spiritu vestro. **Amen.**

Explicit epistola Pauli ad Philemonem. Incipit argumentū in eplam ad Hebreos.

In primis dicendū est cur apostolus paulus in hac epistola scribēda nō seruauerit morem suuz: vt vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignit. tē. **Hec** causa est: q̄ ad eos scribēs q̄ ex circūcisione crediderant quasi gentium apostolus ⁊ non hebreoz: sciēs quoq̄ eoz superbiā suā q̄ humilitatē ipse demōstrans meritum officij sui noluit anteferre. **Nam** simili modo etiam iohānes apostolus p̄pter humilitatem in epistola sua nomen suuz eade ratione nō pretulit. **Hanc** ḡ epistolā fertur apostol⁹ ad hebreos conscriptā hebraice lingua misisse: cuius sensum ⁊ ordinē retinens lucas euangelista post excessu⁹ apostoli pauli greco sermone composuit.

Explicit argumentū. Incipit registrū eplē ad hebreos q̄ p̄tinet capitula. xiiij.

Ponitur excellentia christi qui ē dator noue legis: quia est patri coeternus ⁊ cōsubstantialis: equalis in potestate ⁊ dignitate: ⁊ q̄ in his xps p̄fertur angelis. **Ostendit** apostolus noue legi esse obediendum date a christo: ⁊ q̄ non obſtet humilitas passionis eius. **Ostendit** q̄ moysen excedit christus cui firmiter est obediendum.

- III Ostendit apostolus nobis iminere sollicitudine intrandi in requie celestem: et concludit quod est festinandum ad ipsam propter excellentiam diuinitatis et humanitatis christi.
- V Declarat apostolus quod in pontifice requiritur ac ea christo conuenire: insinuando dicendorum de christo difficultatem.
- VI Aplos addit ea que vult dimittere: ac quibus acceptio sue doctrine est impossibilis: et quibus sit conueniens et utilis.
- VII Ostenditur excellentia sacerdotij christi comparando christum ad melchisedech: cuius sacerdotium ostenditur excellentius esse sacerdotio leuitico cum eiusdem necessitate.
- VIII Ostendit christum esse meliorem sacerdotum ministrum ministris veteris testamenti.
- IX Tangit aplos ea que fuerunt in ministerio veteris testamenti. Et ex his arguit dignitatem christi ac noue legis.
- X Ostendit apostolus veterem legem non posse auferre peccatum: declarando excellentiam sacerdotij christi: atque eius sacerdotio esse firmiter obediendum.
- XI Apostolus ostendit quod subici christo sit per fidem ac eandem describens multipliciter commendat.
- XII Inducit aplos ad mala pene tolleranda ac mala culpe vitanda: ostendens conditiones legis veteris atque noue.
- XIII Hortatur apostolus ad operandum bonum erga primos: seipsum: atque prelatos: ac pro se orandum petit: et sue orationis beneficium impartitur cum salutatione.

Explicit registrum. Incipit epistola Pauli ad Hebreos. Capitulum I

Multipharie multisque modis olim de loquens patribus in prophetis nouissime diebus istis locutus est nobis in filio quem prestavit heredes vniuersorum: per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius: portansque omnia verbo virtutis sue: purgatione peccatorum faciens sedet ad dexteram maiestatis eius in excelsis: tanto melior angelis effectus: quanto differenti pro illis nomen hereditauit. Qui enim dixit aliquando angelorum filius meus es tu: ego hodie genui te: Et rursus Ego ero illi in patrem et ipse erit mihi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre: dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit Qui fecit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis.

Ad filium autem Chronus tuus deus in seculum seculi: virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem propterea vixit te deus: deus tuus oleo exultationis pro participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanebis et omnes ut vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis: quousque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt amini stratorum spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis.

Propterea abundantius oportet obseruare nos ea que audiuimus ne forte peffluamus. Si enim qui per angelos dictus est sermo: factus est firmus: et omnis per uariationem et inobedientiam accepit iustam mercedis retributionem: quomodo nos effugemus si tantam neglexerimus salutem. Que cum initium accepisset enarrandi per dominum ab eis qui audierunt in nos confirmata est: confirmante deo signis et portentis et varijs virtutibus et spiritus sancti distributionibus firmam suam voluntatem. Non enim angelis subiecit deus orbem terre futurum: de quo loquimur. Testis est autem in quodam loco quis dicens Quid est homo quod memores eius: aut filius hominis quoniam visitas eum. Conuisti eum paulominus ab angelis: gloria et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod omnia ei subiecit: nihil dimisit non subiectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei. Eum autem qui modico quod angeli minoratus est videmus iustum propter passionem mortis gloria et honore coronatum: ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. Decibat enim eum propter quem omnia et per quem omnia: qui multos filios in gloriam adduxerat autorem salutis eorum per passionem consumari. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex vno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare: dicens Nunciabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens in eum. Et iterum Ecce ego et pueri mei: quos dedit mihi deus. Quia ergo pueri comunicauerunt carni et sanguini: et ipse similiter participauit eisdem: ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium: id est. diabolus: et liberaret eos qui timore mortis obnoxii sunt.

Suplen. 7. Eccl. 47.
Luc. 3. e. Psal. 2. 1. Regu. 7.
Ps. 103.

Ps. 44.
Ps. 101.
Ps. 109.
Ps. 8.
Ps. 21. Mat. 28. b. Esai. 8. b.
1. Dec. 13.
Lc 2

Ad Hebreos

totam vitam erat seruituti. Nusq̄ em̄ ange-
gelos apprehendit: sed semen abrae apprehen-
dit. Unde debuit p̄ omnia fratrib⁹ simulari
vt misericors fieret ⁊ fidelis pontifex ad de-
um: vt repropiciaret delicta populi. In eo
enim in quo passus est ipse ⁊ temptatus po-
tens est: ⁊ eis qui temptantur auxiliari.

Unde fratres sancte vocatio-
nis celestis p̄icipes: p̄siderate apo-
stolū ⁊ pontificem confessionis nr̄e
iesum: qui fidelis est ei qui fecit illum sicut ⁊
moyses in omni domo eius. Amplioris em̄
glorie iste p̄ moysē dignus habitus ē: q̄nto
ampliozem honorem habet domus: qui fa-
bricauit illam. Omnis nanq̄ domus fabri-
cat̄ ab aliquo. Qui aut̄ omnia creauit deus
est. Et moyses quidē fidelis erat in tota do-
mo eius tanq̄ famulus in testimoniū eorum
que dicenda erant. Christus vero tanq̄ fili-
us in domo sua. Que dom⁹ sumus nos si fi-
ducia ⁊ gloria spei vsq̄ ad finem firmā reti-
neamus. Qua propter sicut dicit sp̄s sanct⁹
Hodie si vocem eius audieritis nolite ob-
durare corda vestra: sicut in exacerbatione
fm̄ diem tēptationis in deserto. Ubi tēpta-
uerunt me patres vestri: pbauerunt ⁊ vide-
runt opa mea quadraginta annis. Propter
q̄d infensus fui generationi huic: ⁊ dixi sem-
per errāt corde. Ipsi autē non cognouerūt
vias meas: quib⁹ iurauī in ira mea si introi-
bunt in requiē meā. Videte fratres ne forte
sit in aliquo vestrū cor malū incredulitatis
discedendū a deo viuo. Sed adhortamī vos
metip̄os per singulos dies donec hodie co-
gnominat̄: vt non obduret̄ q̄s ex vobis fal-
lacia peccati. Participes enī christi effecti
sum⁹: si tñ̄ inītiū substantie eius vsq̄ ad finē
firmum retineamus: dū dicitur. hodie si vo-
cem eius audieritis nolite obdurare corda
vr̄a: quēadmodū in illa exacerbatiōe. Qui-
dā em̄ audiētes exacerbauerūt: sed nō vni-
uersi qui p̄uecti sūt ab egypto per moysē.
Quibus autē infensus est quadraginta ānis
Nōne illis qui peccauerūt: quoz̄ cadauera
p̄strata sunt in deserto. Quibus autē iura-
uit non introire in requiē ipsius: nisi illis
qui increduli fuerunt. Et videmus quia nō
potuerunt introire in requiē ipsius p̄pter
incredulitatem.

Tameam⁹ ergo: ne forte relicta polli-
citatione introeundi in requiē ei⁹
existimetur aliquis ex nobis deesse
Et enim ⁊ nobis nunciatū est quēadmoduz̄
⁊ illis: sed non pfuit illis sermo auditus non
admixtus fidei ex his q̄ audierunt. Ingre-
dimur em̄ in requiē: q̄ credidim⁹ quēadmo-

dum dixit: Sicut iurauī in ira mea: si introi-
bunt in requiē meā. Et quidē opibus ab in-
stitutione mūdi p̄fectis: dixit em̄ in quodaz̄
loco de die septima sic. Et requieuit de⁹ die
septima ab omnib⁹ opib⁹ suis. Et in isto rur-
sum. Si introibunt in requiē meā. Quoniā
ergo supest̄ introire quosdam in illam: et hi
quib⁹ p̄oribus annūciatū est: nō introierūt
p̄pter incredulitatem: iterū terminat diem
quēdam hodie in dauid dicendo post tantū
tp̄is sicut supra dictū est: hodie si vocem ei⁹
audieritis nolite obdurare corda vr̄a. Nam
si eis iesus requiē p̄stitisset: nunq̄ de alia
loquere⁹ post hac die. Itaq̄ relinquit̄ sab-
batismus populo dei. Qui em̄ ingressus est
requiē eius etiam ipse requieuit ab operi-
bus suis sicut ⁊ a suis deus. Festinemus er-
go ingredi in illam requiē: vt ne in idipsum
quis incidat incredulitatis exemplū. Cui⁹
est enim sermo dei et efficac⁹ et penetrabilior
omni gladto ancipiti. ⁊ p̄tingens vsq̄ ad di-
uisiōnem aīe ac spiritus: compagū quoq̄
ac medullaz̄: ⁊ discretor̄ cogitationū ⁊ intē-
tionū cordis. Et nō est vlla creatura inuisi-
bilis in conspectu eius: omnia autem nuda
⁊ apta sunt oculis eius ad quem nobis ser-
mos habentes ergo p̄tificem magnum qui
penetrauit celos iesum filium dei teneamus
spei nostre confessionem. Nō enim habem⁹
pontificem qui non possit compati infirmita-
tibus nostris: temptatum autem per omnia
pro similitudine absq̄ peccato. Adeam⁹ er-
go cum fiducia ad thronū gratie eius: vt mi-
sericordiam consequamur: ⁊ gratiam inueni-
amus in auxilio oportuno.

Omnis nāq̄ pontifex ex hominib⁹
assumptus pro hominibus cōstitui-
tur in his que sunt ad deum vt offe-
rat dona ⁊ sacrificia pro peccatis. Qui con-
dolere possit his qui ignorant ⁊ errāt: quo-
niam ⁊ ip̄e circūdatus est infirmitate: ⁊ pro-
pterea debet quēadmodum pro populo: ita
etiam ⁊ p̄ semetip̄o offerre p̄ peccatis. Nec
quisq̄ sumit sibi honorem: sed qui vocatur
a deo tanq̄ aaron. Sic ⁊ xp̄s non semetip̄-
sum clarificauit vt pontifex fieret: sed qui lo-
cutus est ad eum. Filius meus es tu: ego
hodie genui te. Quēadmodū ⁊ in alio lo-
co dicit. Tu es sacerdos in eternum fm̄ or-
dinem melchisedech. Qui in diebus carnis
sue preces supplicationesq̄ ad eum qui pos-
sit illum saluum facere a morte: cum clamo-
re valido et lachrymis offerens exaudiri⁹ est
p̄ sua reuerentia. Et quidez̄ cum esset filius
dei: didicit ex his que passus ē: obedientiaz̄
⁊ cōsumatus factus est oib⁹ obtēperantib⁹

Numeri. 12.

ps. 94.

ps. 94.

B

Scilicet.

J. 10. c.

C

B

Ecc. 17. ps. 33.

J. 8. a. Ro. 8. b. 1. Cor. 11. b. 2. Cor. 3. c. Eph. 2. b.

B

B

psal. 2.

ps. 109.

C

Ad Hebreos

B sibi causa salutis eterne: appellatus a deo pontifex iuxta ordinem melchisedech. De quo nobis grandis sermo et interpretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. Et cum deberetis magistri esse propter tempus rursus indigetis ut vos doceamini que sint elementa exordii sermonum dei: et facti estis quibus lacte opus sit: non solido cibo. **B**is enim qui lactis est particeps: experis est sermonis iusticie. **B**aruius enim est. **B**erfectior autem est solidus cibus eorum qui pro ipsa consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali. **VI**

Quapropter intermittentes inchoationis christi sermonem: ad perfectionem feramur et non rursus iacentes fundamentum penitentiae ab operibus mortuis et fidei ad deum: baptismatum doctrinae: impositionis quoque manuum: ac refectionis mortuorum: et iudicii eterni. **E**t hoc faciemus: si quidem promiserit deus. **I**mpossibile enim eos qui semel sunt illuminati gustauerunt etiam donum celeste et participes facti sunt spiritu sancti. **G**ustauerunt nihilominus bonum dei verbum virtutesque oculi venturi: et lapsi sunt: rursus renouari ad penitentiam: rursus crucifigentes sibi met ipsos filium dei et ostentui habentes. **T**erra enim sepe venientem super se bibens imbrem et germinans herbam oportet unam illis a quibus colitur accipit benedictionem a deo proferens autem spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima: cuius consumatio in combustionem. **C**onfidimus autem de vobis dilectissimi meliora et viciniora salutis: tam et si ita loquimur. **N**on enim iniustus deus ut obliuiscatur operis vestri et dilectionis quas ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis sanctis et ministratis. **L**upimus autem vnum quicquid vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem ut non segnes efficiamini: verum imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt promissiones **A**brae namque promittens deus: quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem: iuravit per semetipsum dicens: nisi benedicens benedicam te: et multiplicans multiplicabo te et sic longanimiter ferens adeptus est reprobationem. **H**omines enim pro maiore sui iurant et ois controuersie eorum finis ad confirmationem est iuramentum. **I**n quo abundantius volens deus ostendere pollicitationes hereditatis immobilitatem consilii sui interposuit iusiurandum ut pro duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deum fortissimum solatium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam

spem: quam sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam et incedentem usque ad interiora velaminis: ubi praecursor pro nobis introiit iesus secundum ordinem melchisedech: pontifex factus in eternum. **VII**

Hic enim melchisedech rex salis sacerdos dei summi qui obuiauit abrae regresso a cede regum et benedixit ei: cui et decimas omnium diuisit abraam: primum quidem qui interpretatur rex iusticie: deinde autem et rex salis quod est rex pacis: sine patre et sine matre: sine genealogia: neque initium dierum neque finem vite habens: assimilatus autem filio dei manet sacerdos imperpetuum. **I**ntuemini autem quantum sit hic: cui et decimas dedit de praecipuis abraam patriarcha. **E**t quidem de filiis leui sacerdotum accipientes: mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem id est a fratribus suis: quibus et ipsi exierint de libris abrae. **C**uius autem generatio non annumeratur in eis decimas sumpsit ab abraam et hunc qui habebat repromissiones benedixit. **S**ine ulla autem traditione quod minus est a meliore benedicatur. **E**t hoc quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur quia uiuit. **E**t ut ita dictum sit: per abraam et leui qui decimas accepit: decimatus est. **A**dhuc enim in lumbis patris erat: quando obuiauit ei melchisedech. **S**i ergo presumptio pro sacerdotum leuiticum erat: populus enim sub ipso lege accepit: quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem melchisedech alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem aaron dici? **T**ranslato enim sacerdotio: necesse est ut et legis translatio fiat. **I**n quo enim hec dicuntur de alia tribu est: de qua nullus altario praesto fuit. **M**anifestum est enim quod ex iuda ortus sit dominus noster in qua tribu nihil de sacerdotibus moyses locutus est. **E**t amplius adhuc manifestum est si secundum similitudinem melchisedech exurgat alius sacerdos qui non secundum legem mandati carnalis factus est: sed secundum virtutem vite insolubilis. **C**ontestatur enim: quoniam tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. **R**eprobatio quidem sit praecedentis mandati: propter infirmitatem eius et inutilitatem. **N**ihil enim ad perfectum adduxit lex. **I**ntroductio vero melioris spei pro quam proximamus ad deum. **E**t quibus est: non sine iuramento: alij quidem sine iure iurando sacerdotes facti sunt. **H**ic autem cum iuramento pro eum qui dixit ad illum. **I**uravit dominus et non penitebit eum: tu es sacerdos in eternum. **I**n tantum melioris testamenti sponsor factus est iesus. **E**t alij quidem plures facti sunt sacerdotes: idcirco quod morte prohiberent permanere: hic autem eo quod maneat in eternum: sem-

Ad Hebreos

piternū habet sacerdotiū. **U**n̄ ⁊ saluare in ppetuū pōt accedere p semetipsum ad deum semp viuēs ad iterpellādū p nob. Talis em̄ decebat vt nob eēt pōtifer: sancr̄: innocēs. ipollut̄ segregat̄ a peccatorib⁹ ⁊ excelsior celis fact⁹. Qui non hz necessitatē quotidie quēadmodū sacerdotes p̄us p suis delictis hostias offerre: deinde p ppli. hoc eniz fecit semel se offerendo. Lex em̄ constituit homines sacerdotes infirmitatē habentes: sermo autē iurifurandi qui post legē est filiū i eternum perfectum. VIII

A
s. 4. b.

Capitulū autē super ea que dicuntur. **T**alē habemus pontificē: qui p̄sedit in dextera sedis magnitudinis i celis sanctorū mīster: ⁊ tabernaculi veri qđ fixit de⁹ ⁊ nō homo. **D**is em̄ pontifer ad offerēdum munera ⁊ hostias p̄stituit. **U**n̄ necesse ē ⁊ hunc habere aliquid qđ offerat. **S**i ergo eēt sup terrā nec esset sacerdos cū essent qđ offerret̄ fm̄ legē munera qđ exēplari ⁊ v̄m / bre deseruiūt celestīū: sicut responsū ē moysi cū p̄summarēt tabernaculū. **V**ide in q̄t oia facto fm̄ exemplar: qđ tibi ostensū ē in mōte. **N**ūc autē melius sortitus ē mīsteriū quanto ⁊ melioris testamenti mediator est: qđ in meliorib⁹ reprobationib⁹ sancitum est. **N**ā si illud p̄us culpa vacasset: nō vtiq̄ secūdi loc⁹ inquireret. **C**oncupiscens em̄ eos dicit. **E**cce dies veniēt dicit dñs: ⁊ p̄sumabo sup domū israel: ⁊ sup domū iuda testamentum nouū: nō fm̄ testamentū qđ feci patrib⁹ eoz in die qđ apprehēdi manū eoz vt educerem illos de terra egypti: qm̄ ipsi nō p̄manserūt in testamēto meo ⁊ ego neglexi eos dicit dñs. **Q**uia hoc est testamētū qđ disponā domū isrl post dies illos dicit dñs: dādo leges meas in mentē eoz: ⁊ in corda eoz supscribam eas ⁊ ero eis in deū: ⁊ ipsi erūt mihi in populū. **E**t nō docebit vnusquisq̄ proximū suū: ⁊ vnusquisq̄ frēm suū: dicēs: cognosce dñm: qm̄ oēs scient me a minore vsq̄ ad maiore: qz p̄piti⁹ ero iniquitatib⁹ eoz ⁊ peccatorū eoz iam non mēorabor. **D**icēdo autem nouū: veterauit prius. **Q**đ autē antiquat̄ ⁊ fenescit: p̄pe interitum est. IX

B
Exod. 25.
Actu. 7. c.

C

D

E
Estat. 43.
Apoc. 21. b.
Hierc. 31.

A

Habuit qđē ⁊ p̄us iustificatiōes culture: ⁊ sanctū seculare. **T**abernaculū em̄ factū ē p̄mū: in quo crāt cādelabra ⁊ mensa ⁊ p̄positio panum qđ dicit̄ sancta: post velamētū autē scdm̄ tabernaculū qđ ē: sancta sanctorū. aureū habēs thuribulū ⁊ arcā testamēti circūtectā ex oi pte auro: in qua vna aurea habēs māna ⁊ virga aaron qđ frōduerat ⁊ tabule testamenti: sup q̄ erant cherubin gl̄ie obumbrantia p̄piciatorū de-

qđ nō ē modo dicēdū p singla. **H**is vō ita cōpositis: in p̄ori qđē tabernaculo semp in / trobāt sacerdotes sacrificioꝝ officia p̄sumātes: in sc̄bo autē semel in anno solus pōtifer nō sine sanguine quē offerret p̄ sua ⁊ populi ignorātia: h̄ significāte spūsancto: nondum p̄palatā eē sanctorū viā adhuc p̄ore tabernaculo habēte statū. **Q**ue pabola ē t̄pis instātis iuxta quā munera ⁊ hostie offerūt: qđ nō possunt iuxta p̄sciētias p̄fectū facere fūiētē solūmodo in cibis ⁊ in potib⁹ ⁊ in varijs bz p̄tismatib⁹ ⁊ iusticijs carnis vsq̄ ad tēpus corectionis impositis. **C**hris̄t⁹ autē assistens pontifer futuroꝝ bonoꝝ p̄mplius ⁊ p̄fecti⁹ us tabernaculū nō manufactū. id est. nō huius creationis: neq̄ p̄ sanguinem hircorum aut vituloꝝ: sed per p̄prium sanguinē introiuit semel in sancta: eterna redemptiōe inuēta. **S**i em̄ sanguis hircorū ⁊ taurorū ⁊ cinis vitule aspersus: inquinatos sc̄ficat ad emūdationem carnis. **Q**uātomagis sanguis chris̄ti qui p̄ p̄m̄ctm̄ semetipsū obtulit immaculatum deo: emūdauit p̄sciētiam nostrā ab operibus mortuis ad seruiēdum deo viuētē. **E**t ideo noui testamēti mediator ē: vt morte intercedente in redemptionē eaꝝ p̄paracionū qđ erant sub p̄ori testamento reprobationē accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis. **U**bi em̄ testamētū ē: mors necesse ē intercedat testatoris. **T**estamētū em̄ in mortuis p̄firmatū ē. **A**lioq̄n nondū valet: dū viuūt qđ testatus ē. **U**nde nec p̄mum quideꝝ sine sanguine dedicatū est. **L**ecto em̄ omni mandato legi a moysi vnūso populo: accipiēs sanguinē vituloꝝ ⁊ hircorū cū aqua ⁊ lana cocinea ⁊ hysopo: ipsū qđ libzū ⁊ oēm populū aspersit dicēs. **H**ic sanguis testamēti quod mandauit ad vos: deus. **E**t iā tabernaculū ⁊ oia vasa ministerij sanguine s̄c̄riter aspersit. **E**t oia pene in sanguine fm̄ legē mundant. **Q**z sine sanguinis effusione non fit remissio. **N**ecesse ē ergo exēplaria quidē celestīū his mūdari: ipa autē celestia meliorib⁹ hostijs q̄ istis. **N**on em̄ in manufacta sancta iesus introiit exēplaria veroꝝ: s̄ in ipm̄ celū vt appareat nūc vultui dei p̄ nobis. **N**eq̄ vt sepe offerat semetipsū: quēadmodū pontifer intrat in sancta p̄ singulos ānos in sanguine alieno. **A**lioq̄n oportebat eū frequēter pati ab origine mūdi. **N**ūc autē semel in p̄sumatione seculorū ad destitutionē peccati p̄ hostiam suā aparuit. **E**t quēadmodū statutū est hoib⁹ semel mori: post h̄ autē iudiciū qđ sic ⁊ x̄ps semel oblat⁹ est ad multoꝝ exhauriēda peccata: secundo sine peccato apparebit oibus expectantib⁹ se in salutē. X

B

1. Job. 1. b.
Apoc. 1. b.
1. Pe. 1. d.

C

Gal. 3. b.

Mat. 26. c.
Mar. 14. c.
Lu. 22. b.
1. Cor. 11. c.

D

1. Job. 1. b.
Apoc. 1. b.
1. Pe. 1. d.

Abh. 5. b.
1. Pe. 3. d.

X

Urbam enim habes lex futurorum bonorum non ipsam imaginem rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt indefinenter: nunquam potest accedentes perfectos facere. Alioquin cessassent offerri: ideo quod nullam haberent ultra conscientiarum peccati cultores semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine tauro-rum et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit. Hostias et oblationem noluit: corpus autem aptasti mihi. Malocauit stomata et pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi. Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: ut faciat deus voluntatem tuam. Superius dicens: quia hostias et oblationes et holocausta et pro peccato noluit: nec placita sunt tibi que secundum legem offeruntur: tunc dixi ecce venio: ut faciat deus voluntatem tuam auferat peccatum ut sequens statuatur. In qua voluntate sanctificati sumus pro oblatione corporis christi iesu semel. Et omnibus quidem sacerdos presbiter est quotidie ministras: et eisdem sepe offeres hostias que non possunt auferre peccata. Hic autem vnus pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet in dextera dei de cetero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Vna enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos et spiritus sanctus. Postquam enim dixit. Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos dicit dominus. Dabo leges meas in cordibus eorum: et in mentibus eorum subscribam eas: et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio: iam non est oblatio pro peccato. Habentes itaque fratres fiduciam: in introitu sanctorum in sanguine christi quaz inchoauit nobis viam nouam et viuam: per velamen. id est carnem suam et sacerdotem magnum super domum dei accessimus: cum in corde plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua mundam teneamus spei nostre confessionem indeclinabilem. Fidelis enim est qui repromissit. Et consideremus inuicem in puocationem charitatis et bonorum operum: non deserentes collectionem nostram sicut consuetudinis est quibusdam: sed solantes: et tanto magis quanto videritis appropinquantem die. Voluntarie enim peccatis nobis post acceptam noticiam veritatis iam non relinquitur pro peccatis hostia. terribilis autem quidam expectatio iudicii et ignis emulatio: que consuetudo est aduersarios. Irrita quis faciens legem moysi sine ulla miseratione: duobus vel tribus testibus moritur: quantomagis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei

conculcauerit et sanguinem testamenti pollutum duxerit: in quo sanctificatus est et spiritui gratie contumeliam fecerit. Scimus enim quod dixit et mihi vindictam: et ego retribuam. Et iterum quod iudicabit dominus populum suum. Horredum est incidere in manus dei viuentis. Rememorami autem presertim dies in quibus illuminati magnam certamen sustinuitis passionum: et in altero quidem opprobriis et tribulationibus spectaculum facti: in altero autem locum taliter puerstantium effecti. Naz et vincis compassi estis: et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis cognoscetes vos hunc meliorem et manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram: que magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est ut voluntatem dei facientes reportetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquatulum quod qui venturus est veniet et non tardabit. Iustus autem meus ex fide viuuit. Quod si subtraxerit se: non placebit anime mee. Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem: sed fidei in acquisitionem anime. XI

Et autem fides sperandarum substantiarum rerum argumentum non apparitionum. In hac enim testimonium persecuti sunt senes. Fide: intelligimus aptata esse secula verbo dei ut ex inuisibilibus visibilia fierent. Fide: plurimam hostiam abel quam cayn obtulit deo: per quam testimonium persecutus est esse iustus: testimonium prohibente muneribus eius deo: et per illam defunctus adhuc loquitur. Fide enoch translatus est ne videret mortem: et non inueniebatur quia translulit illum dominus. Ante translationem enim testimonium habuit placuisse deo. Sine fide autem impossibile est placere deo. Credere enim oportet accedentem ad deum: quia est: et inquirentibus se remunerato: sit. Fide nocere sponso accepto de his que adhuc non videbantur metuens aptauit arcam in salutem domus sue: pro quam dannaui mundum: et iusticie que pro fidem est heres instituitur. Fide que vocatur abraam obediuit in locum exire quem accepturus erat in hereditatem et exiit nesciens quouiret. Fide demoratus est in terra repromissionis tanquam in aliena: in casulis habitando cum ysaac et iacob coheredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem cuius artifex et conditor deus. Fide: et ipsa sara sterilis virtute in conceptione seminis accepit etiam propter tempus erat: quoniam fideles credidit esse eum quem repromiserat. Propter quod et ab eo vno orti sunt: et huiusmodi tanquam sidera celi in multitudinem: et sicut arena que est ad oram maris innumerabilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti: non acceptis repromissionibus: sed allegas aspicientes et salutantes et confidentes

Deutro. 32.

Tobie. 3. Abo. 12. v. 5. 6. 9.

Abac. 2. Abo. 1. b.

Sec. 1. Sec. 4.

Sec. 5. Sapien. 4. Eccl. 4. 4.

1. Mach. 2.

Sec. 6.

Sec. 12. et. 13.

Sec. 21.

Leui. 9.

2. 39.

1. 4. b.

Deutro. 17. Deut. 18. c. 1. Cor. 13. 8.

Ad Hebreos

quia pegrini ⁊ hospites sunt sup terrā. Qui em̄ h̄ dicūt: significāt se patriā inq̄rere. Et si quidē ipsi meminissent de q̄ exierunt habe bāt vtiq; tps reuertēdi. Nūc autē meliorē ap petūt. i. celestē. Ideo nō p̄fūdīf de⁹ vocari de⁹ eoz. Parauit em̄ illis ciuitatē. Fide ob tulit abraā ysaac cū tēptaref ⁊ vnigenitū of ferebat in q̄ suscep̄at repromissiones ad quē dictū ē: qz in ysaac vocabif tibi semen: arbi trans qz ⁊ a mortuis suscitare potēs est de⁹. **U**n̄ em̄ ⁊ i pabolā accepit. Fide: ⁊ d̄ futuri b̄ndixit ysaac iacob ⁊ esau. Fide: iacob mor iēs singulos filioz. ioseph b̄ndixit: ⁊ adora uit fastigiū virge ei⁹. Fide: ioseph moriens de pfectione filioz israel memorat⁹ est ⁊ de ossib⁹ suis mādauit. Fide: moyses nat⁹ oc / cultat⁹ ē mētib⁹ trib⁹ a parētibus suis eo q̄ vidissent elegātē infantē: ⁊ nō timuerūt regl edictū. Fide: moyses grandis fact⁹ negauit fecē filiū filie pharaonis: magis eligēs affli gi cū plo dei q̄ tp̄alis peccati habere iocū / ditatē: maiores diuitias estimans thesauro egyptioz improperū xp̄i. Aspiciebat eniz in remunerationē. Fide: reliquit egyptum: nō veritus aiositatē regis. Inuisibitē enim tanq̄ videns sustinuit. Fide: celebrauit pa sca ⁊ sanguis effusionē ne qui vastabat pri mitiua tāgeret eos. Fide: trāsierūt mare ru brū tanq̄ p̄ aridā terrā: qd̄ expti egyptij de uozati sunt. Fide: muri hiericho corruerūt circūitu diez septem. Fide: raab meretrix nō perijt cū incredulis excipiens explorato res cū pace. Et quid adhuc dicam: Deficitq; em̄ me tps enarrantem: de gedeon: barach: samson: septe: dauid: samuel: ⁊ pphetis qui p̄ fidem vicerunt regna: opati sunt iusticiā: adepti sunt repromissiones. Obturauerunt ora leonū: extinxerūt impetū ignis. Effuga uerūt aciē gladij: cōualuerūt de infirmitate fortes facti sunt in bello. Castra verterūt ex teroz. Acceperūt mulieres de resurrectione mortuos suos. Alij autē distenti sunt nō sus cipientes redēptionē vt inuenirent meliorē resurrectionē. Alij vero ludibria ⁊ verbera experti insuper ⁊ vincula ⁊ carceres lapida ti sunt: secti sunt: temptati sunt: in occisione gladij mortui sūt. Circūierūt in melotis: in pellibus caprinis: egētēf: angustiati: afflicti quibus dignus non erat mundus: in solitu dinibus errātes: in montibus ⁊ spelūcis: et in cauernis terre. Et hi oēs testimonio fidei pbati: nō acceperūt repromissionē: deo pro nobis melius aliquid puidente: vt non sine nobis p̄summarent. XII Deoq; ⁊ nos tantā habētes imposi tam nubē testiū q̄ deponentes omne

pondus ⁊ circūstans nos pctm̄ p̄ patiētiam curram⁹ ad ppositū nobis: certamē: aspiciē tes in auzorē fidei: ⁊ consumatorē iesum: qui pposito sibi gaudio sustinuit crucē: cōfusi one contēpta atq; in dextera sedis dei sedet. Recogitate em̄ eū qui talē sustinuit a pecca torib⁹ aduersus semetipsū p̄traditionē: vt ne fatigemini animis vestrīs deficiētes. Nō dū em̄ vsq; ad sanguinē restitistis aduersus pctm̄ repugnātes: ⁊ oblitī estis p̄solationis q̄ vobis tanq̄ filijs loquitur dicēs. Fili mi noli negligere disciplinā dñi: neq; fatigeris dum ab eo argueris. Quem em̄ diligit dñs castigat: flagellat autē omnē filium quem re / cipit. In disciplina p̄seuerate. Tanq̄ filijs vob̄ offert se deus. Quis em̄ filius quem nō corripit pater. Et si extra disciplinā estis: cui sus p̄ticipes facti sunt omnes: ergo adulteri ⁊ non filij estis. Deinde patres quidem car nis nostre eruditores habuim⁹ ⁊ reuerba / mur eos. Num multo magis obtēperabim⁹ patri spiritū ⁊ viuemus. Et illi quidē in tē pore paucoz dierum fm̄ voluntatem suam crudiebāt nos: hic autē ad id qd̄ vtile est in recipiendo sanctificationē eius. Omnis autē disciplina in p̄senti quidem videtur non esse gaudij: sed meroris. postea autē fructuz pa catissimū exercitatis p̄ eam reddet iusticie. Propter qd̄ remissas man⁹ ⁊ soluta genua erigite ⁊ gressus rectos facite pedibus vris vt non claudicans quis erret: magis autem sanēf. Pacē sequimini cū omnib⁹ ⁊ sancti moniā: sine q̄ nemo videbit deū. Cōtēplan tes ne quis desit grē dei: ne q̄ radix amaritu dinis sursum germinās impediāt: ⁊ pillam inq̄nentē multi. Ne q̄s fornicator aut p̄pha nus vt esau: qui p̄pter vnā escā vēdidit pri mitiua sua. Scitote em̄ qm̄ ⁊ postea cupiēs hereditare b̄ndictionē reprobat⁹ ē. Nō em̄ inuenit penitētie locū: q̄q; cū lachrymis in quisisset eā. Nō em̄ accessistis ad tractabilē ⁊ accessibilē ignē ⁊ turbidē ⁊ caliginē et pro cellam ⁊ tube sonū ⁊ vocē verboz: quā qui audierunt excusauerunt se ne eis fieret ver bum. Nō em̄ portabāt qd̄ dicebatur: ⁊ si be stia tetigerit mōtem lapidabit. Et ita terri / bile erat qd̄ videbatur. Moyses dixit. Ex territ⁹ sū ⁊ tremebūdus. Sed accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatē dei viuētis hierlin ce lestem ⁊ multoz miliū angeloz frequētiam ⁊ ecclesiā p̄mitiuoz qui p̄scripti sūt in celis: ⁊ iudicē oim̄ ⁊ sp̄m̄ iustoz p̄fectoz: ⁊ testa menti noui mediatorē iesum: ⁊ sanguinis asperisionē: melius loquentē q̄ abel. Vide te ne recusetis loquentē. Si em̄ illi non effu gerunt recusantes eū qui sup terrā loq̄batur

L
Gen. 22.

Gen. 27.
Gen. 48.
et. 49.
Gen. 50.

Exodi. 2.

B
Exodi. 12.

Exodi. 15.

Josue. 6.
Josue. 2.
et. 6.

Mat. 27. f.

Mat. 3. a.
Mar. 1. a.

A
Eph. 4. c.
Col. 3. b.

1. Pe. 2. a.
Dicit. 17.

Pto. 3.

B

L

Abd. 11. b.

Gen. 25.

Gen. 27.

B

Ad Hebreos

multo magis nos qui de celis loquentē nobis auertimus: cuius vox mouit terrā tunc nūc autē repromittit dicens. **A**dhuc semel et ego mouebo non solum terram sed et celū. **Q**uod autē adhuc semel dicit: declarat mobiliū translationē tanquā factorū: ut maneāt ea que sūt imobilia. **S**taq; regnū imobile suscipientes habem⁹ gratiā: p̄ quam seruiamus placentes deo cuz metu et reuerentia. **E**t eīdem deos noster ignis cōsumens est. **XIII**

Charitas fraternitatē maneat in vobis et hospitalitatē nolite obliuisci. **P**er hanc em̄ placuerunt quidā angelis hospitio receptis. **N**emētote vincitorum tanquā simul vincti: et laboratiū tanquā et ipsi in corpore morantes. **H**onorabile cōnubiū in oībus: et thorus immaculat⁹. **F**ornicatores em̄ et adulteros iudicabit deus. **S**int mores sine auaricia: cōtenti p̄sentibus. **I**pse em̄ dixit. **N**ō te deseram neq; derelinquam ita ut cōfidenter dicamus. **D**ominus mihi adiutor est: nō timebo qd̄ faciat mihi homo. **N**emētote p̄positorū vestrorum q̄ vobis locuti sunt verbū dei: quoz̄ intuentes exitū cōuersationis imitamini fidē. **I**esus christ⁹ heri et hodie ipse et in secula. **D**octrinis varijs et peregrinis nolite abduci. **O**ptimū est em̄ gratia stabilire cor: non escis q̄ non p̄fuerunt ambulanti⁹ in eis. **H**abem⁹ altare de quo edere nō habent potestātē qui tabernaculo deseruiunt. **Q**uoz̄ em̄ animalīū inferi sanguis p̄ peccato in sancta p̄ pontificē: horum corpora cremant̄ extra castra. **P**ropter qd̄ et iesus vt sanctificaret p̄ suū sanguinem populū extra portā passus est. **E**ream⁹ igitur ad eū extra castra: impropertiū ei⁹ portantes. **N**on em̄ habem⁹ hic manentē ciuitatez sed futurā inquirim⁹. **P**er ipsū ergo offeramus hostiā laudis semp̄ deo id est futurū laborū cōsentium nomini eius. **B**eneficētie autē et cōmunionis nolite obliuisci. **T**alib⁹ em̄ hostijs p̄mere de⁹. **O**bedite p̄positis v̄ris et subiacete eis. **I**pi em̄ puigilat̄ quasi rationē p̄ aiabus v̄ris reddituri vt cū gaudio hoc faciāt: et non gementes. **H**oc em̄ nō expedit vobis. **O**rate p̄ nobis. **C**ōfidimus em̄: qz̄ bonā p̄scientiā habemus i oībus bene volentes cōuersari. **A**mplius autē deprecor vos hoc facere: quo celeri⁹ restituar vobis. **D**e autē pacis q̄ eduxit de mortuis pastorem magnū omniū in sanguine testamenti eterni dñm nostrū iesum christū: aptet vos in omni bono vt faciatis ei⁹ voluntatem: faciens in vobis qd̄ placeat corā se p̄ iesum christum: cui ē glia in secula seculoz̄. **A**men. **R**ogo autē vos fr̄es vt sufferatis verbū solatiū.

Et em̄ p̄ pauca scripsi vobis. **C**ognoscite fr̄em v̄rū thimotheū dimissū: cū q̄ si celeri⁹ venerit videbo vos. **S**alutate oēs p̄positos vestros: et oēs sanctos. **S**alutāt vos de italia fratres. **G**ratia cū oībus vobis. **A**men.

ExPLICIT epla Pauli ad hebreos **I**ncipit p̄fatio beati Hieronymi presbyteri in librum Actuum apostolorum.

CAnt psalmista: ambulabunt de virtutibus in virtutes. **P**ost apostoli Pauli eplas dudū vobis vno volumine translatae dōmon et rogatione charissimi actus aploz̄ cōpellit vt trāsserā i latinū: quē libzū nulli dubiū ē a luca antiocheno arte medico: qui postea inseruiēs paulo aplo xpi fact⁹ ē discipul⁹ fuisse editum. **L**er uices p̄mit imposta sepi⁹ oneris magnitudo: qz̄ studia inuidoz̄ reprehensione digna putāt ea q̄ scribim⁹. **I**lloz̄ nunquā odio et detractatione: iuuatē xpo meū silebit eloquiū.

Actus apostolorum nudam quidē videtur sonare historiā: et nascētis ecclesie infantiam texere: sed si nouerim⁹ scriptorē eorum lucam esse medicum: cuius laus est in euangelio animaduertim⁹ pariter omnia verba illius anime languentis esse medicinam.

Item alius prologus.

Lucas antiochensis natione syrus: cuius laus in euangelio canit⁹: apud antiochiam medicine artis egregius et apostolorū christi discipulus fuit: postea vt qz̄ ad confessionem paulū secutus ap̄m: sine crimine in v̄ginitate permanēs: deo maluit seruire. **Q**ui septuaginta et quattuor annos etatis agens in bithynia obiit plen⁹ spūsancto: quo instigante in achae partibus euangelij scribens grecis fidelib⁹ incarnationez dñi fideli narratione ostendit: eundemq; ex stirpe dauid descendisse mōstrauit. **C**ui nō immerito scribendorum actuum apostolorum potestas in ministerio dat⁹: vt deo in deum pleno et filio p̄ditionis extincto: oratione ab ap̄lis facta: sorte dñice electionis numer⁹ cōpleret. **S**icq; paulus p̄ summationē ap̄licis actib⁹ daret: quē diu p̄ira stimulū calcitrantem dñs elegisset. **Q**uod legentib⁹ et requirētib⁹ deū breui potius volui ostēdere sermone q̄ plixius aliqd̄ fastidientibus p̄didisse sciēs q̄ opantē agricolā oporteat p̄mum de suis fructibus edere. **Q**uē ita diuina subsecuta est gratia vt non solū corpibus: sed etiam aiabus eius p̄ficeret medicina.